

Nr 11

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmänt kriminalregister m. m., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet.

Till konstitutionsutskottet har båda kamrarna den 22 februari 1963 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 39, såvitt den avser lagen om inskränkning i rätten att utbekomma allmänna handlingar. I övrigt har propositionen hänvisats till lagutskott och tilldelats första lagutskottet.

I propositionen har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 8 februari 1963 föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om allmänt kriminalregister; samt
- 2) lag angående ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Beträffande motiveringen till lagförslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till lag om allmänt kriminalregister. Detta register föreslås få väsentligen samma innehåll och användning som det nuvarande allmänna straffregistret. Dock skall enligt förslaget uppgifter och anteckningar icke medtagas i registerutdrag efter viss tids förlopp. Härigenom motverkas att ett brott fortsätter att vara en belastning för den dömda också sedan lång tid förflutit utan kriminalvårdande ingripanden. Förslaget till kriminalregisterlag innehåller vidare bestämmelser om ett vidgat internationellt samarbete, främst mellan de nordiska länderna, i fråga om brottsregistrering. Vissa jämkningar i de sekretessbestämmelser, som hänförs sig till brottsregistreringen, nödvändiggöres av reglerna om kriminalregistret.

Inledning

På grundval av ett utav särskilt tillkallade utredningsmannen, numera hovrättspresidenten Maths Heuman den 31 december 1960 avgivet betänkande rörande den allmänna brottsregistreringen samt polisregistreringen (SOU 1961:11) och däröver avgivna remissyttranden har inom justitiedepartementet utarbetats förslag till lag om allmänt kriminalregister och till lag angående ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Den föreslagna lagstiftningen är avsedd att ersätta lagen den 17 oktober 1900 om straffregister. Ställningstagandet till utredningsmannens förslag i fråga om polisregistreringen torde böra anstå, till dess polisväsendets framtida utformning och därmed behovet av sådan registrering kan närmare överblickas. Ett för åklagare och domstolar avsett register av det allmänna straffregistrets typ torde under alla förhållanden erfordras vid sidan om de för polisiära ändamål inrättade registren. Frågan om straffregistrets utformning synes därför kunna behandlas skild från problemet om central och lokal polisregistrering.

Gällande rätt

I lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister anges förutsättningarna för att registrering i allmänna straffregistret skall ske och ordningen för lämnande av uppgifter ur detsamma. Närmare bestämmelser om registreringen har meddelats i kungörelse den 26 november 1914 (nr 413) om uppgifter till straffregistret och om registrets förande. I kungörelse den 19 december 1947 (nr 949) har givits föreskrifter för domstolar och åklagare om skyldighet att inhämta utdrag av straffregistret. Stadgande om sekretess har upptagits i 11 § första stycket lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Registreringens omfattning behandlas i 1, 2, 4 och 5 §§ lagen om straffregister. Förutsättningarna för att en person skall registreras i straffregistret anges i 1 §. Enligt detta lagrum skall registret innehålla uppgifter angående dem som av domstol eller myndighet i riket

1. blivit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till minst 60 dagsböter eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott, varå enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § samma kapitel till böter eller

2. erhållit villkorlig dom, eller

3. blivit dömda till ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, eller

4. blivit dömda till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, eller

5. förklarats vara övertygade om någon med straff belagd gärning, men på grund av sinnessjukdom ej kunnat fällas till ansvar, eller

6. blivit dömda till tvångsarbete.

Tvångsuppfostran ådömes numera ej, sedan lagen den 13 mars 1937 om tvångsuppfostran upphört att gälla.

Ingen föreskrift finnes om att anteckning skall ske rörande beslut om beviljad resning eller om rättelse av dom eller beslut i delar, varom uppgift skall lämnas till straffregistret. Ej heller föreskrives registrering av beslut om åtalseftergift eller av domar, genom vilka domstol med stöd av lagen den 30 december 1952 (nr 789) med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig i stället för att döma underårig lagöverträdare till straff överlämnat till barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärd för hans omhändertagande för samhällsvård.

Att märka är att icke alla frihetsstraff föranleder registrering. Då beslut meddelas om förvandling av böter till fängelse, anses vederbörande ej ha blivit dömd till fängelse i straffregisterlagens mening, och någon registrering sker därför icke på grund av sådant beslut. Har genom villkorlig dom beviljats anstånd med förvandlingsstraffets verkställande, kommer däremot — eftersom villkorliga domar alltid skall registreras — uppgift om förvandlingsstraffet att inflyta i straffregistret. I sistnämnda fall skall jämväl upplysning om bötesbeslutet intagas i registret.

I 2, 4 och 5 §§ lagen om straffregister lämnas föreskrifter om registrering av dels domar, avseende sådana påföljder m. m. som uppräknas i 1 §, dels åtgärder, som vidtages i fråga om redan ådömd påföljd, och dels uppgifter angående omhändertagande i anstalt av den, som blivit dömd till påföljd av beskaffenhet att den skall registreras enligt 1 §.

Åtgärder beträffande redan ådömd påföljd registreras i den mån de förändrar påföljdens utformning eller innebär, att påföljden kommer att avse också andra gärningar än dem för vilka den ursprungligen ådömts. Sålunda registreras förlängning av prövotid, förverkande av anstånd vid villkorlig dom, förordnande att påföljd skall avse jämväl annat brott eller tråda i stället för annan påföljd samt beslut om nåd avseende registrerad påföljd.

Beträffande omhändertagande i anstalt antecknas i registret frigivning eller utskrivning, även där den sker villkorligt eller på prov, upphörande av tillsyn beträffande på prov utskrivnen, återintagning eller återhämtande till anstalt, förverkande av villkorligt medgiven frihet samt dödsfall före frigivning eller utskrivning.

De nu behandlade paragraferna innehåller dessutom bestämmelser angående vem som skall lämna uppgift till registret samt angående de data som skall redovisas i sådan uppgift. Vidare föreskrives, att anteckning skall göras om beslut i överklagat eller underställt mål, under förutsättning att fråga är om påföljd, som skall registreras enligt 1 §. Slutligen skall uppgift lämnas om den som under vistelse å fångvårdsanstalt av anstaltens läkare finnes lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsvärksamheten.

I 3 § föreskrives, att straffuppgifterna skall hållas ordnade efter namnen på dem uppgifterna angår.

Avskiljande ur registret av straffuppgift skall enligt 7 § ske i tre fall, nämligen om högre rätt frikânt den registrerade, befriat honom från tvångsarbete eller, utan samband med villkorlig dom, ådömt annan påföljd än som avses i 1 §, om den registrerade avlidit samt om 90 år förflutit från hans uppgivna födelseår.

Förutsättningarna för lämnande av uppgift ur straffregistret är noga reglerade i 8 och 9 §§.

Myndigheter, berättigade att erhålla fullständiga registerutdrag, är domstolar, överståthållarämbetet, länsstyrelser, allmänna åklagare, andra myndigheter som enligt lag äger förordna om häktning, interneringsnämnden, statens kriminaltekniska anstalt, justitiekanslern och riksdagens ombudsmän. Kungl. Maj:t kan för särskilt fall ge annan svensk myndighet eller myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge tillstånd att erhålla fullständigt registerutdrag. Med stöd av föreskrift i lagen har Kungl. Maj:t bemyndigat fångvårdsstyrelsen att meddela fullständigt utdrag av straffregistret för utredning i brottmål, då det begäres av domstol eller åklagarmyndighet i annat nordiskt land. I fråga om uppgifter till myndighet i icke-nordiskt land rörande straffdomar eller beslut om tvångsarbete äger — under förutsättning av ömsesidighet — Kungl. Maj:t utfärda bestämmelser. Så har också skett i förhållande till vissa europeiska länder. — Statistiska centralbyrån skall erhålla för den officiella statistiken erforderliga utdrag av straffregistret, vilka dock ej får upptaga namnen på dem utdragen avser.

Enskild person kan med Kungl. Maj:ts eller — efter Kungl. Maj:ts bemyndigande — fångvårdsstyrelsens tillstånd erhålla fullständigt registerutdrag, om han styrker, att hans rätt är beroende av sådant utdrag. Kungl. Maj:t har bemyndigat fångvårdsstyrelsen att meddela fullständigt utdrag av straffregistret beträffande enskild person, som begär sådant utdrag rörande sig själv och styrker att hans rätt är beroende av att han erhåller utdraget. Begränsat registerutdrag, som blott utvisar, att vederbörande ej förekommer i registret såvitt angår annat förhållande än bötesdom eller villkorlig dom å förvandlingsstraff för böter, kan meddelas på begäran av enskild person, om han med intyg av överståthållarämbetet, länsstyrelse, underrätt, häradshövding, borgmästare, svensk beskickning eller svenskt konsulat styrker, att hans rätt kan vara beroende av sådant bevis.

Beträffande sekretesskyddet stadgas i 11 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, att uppgifter och anteckningar som tillhör straffregistret ej må utlämnas i annat fall eller i annan ordning än som sägs i lagen om straffregister. I den tidigare nämnda kungörelsen om uppgifter till straffregistret och om registrets förande har föreskrivits, att registerakter och registerblad ävensom övriga till registret hörande handlingar skall hållas under sådan vård, att obehörigt tillträde till dem förbygges.

Förslag
till
Lag
om allmänt kriminalregister

Se propositionen och första lagutskottets utlåtande nr 24 år 1963.

Förslag
till
Lag
angående ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 (nr 249)
om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Se utskottets hemställan.

Allmän motivering

Inledande synpunkter

Departementschefen anför bl. a.:

I vårt land förekommer en tämligen omfattande registrering av begångna brott och av straff eller andra påföljder, som ådömts för brott. Denna registrering är uppdelad på ett flertal register, som föres av olika myndigheter. Här må erinras om det allmänna straffregistret och det centrala fångregistret, som båda handhaves av fångvårdsstyrelsen, den centrala registreringen för polisiära ändamål, som sker hos statens kriminaltekniska anstalt, och de polisregister av skiftande omfattning och uppläggning, som föres hos de lokala polismyndigheterna. Registrering förekommer även för mera speciella ändamål, bl. a. hos kontrollstyrelsen i fråga om alkoholbrottslighet m. m., hos överståthållarämbetet och länsstyrelserna i fråga om överträdelser av trafikförfattningar samt vid militära förband i fråga om brott av krigsmän. Vidare må nämnas, att utlänningskommissionen registrerar lagöverträdelser av utlänningar, som vistas här i landet, samt att de kommunala socialvårdsorganen för register, vilka i viss utsträckning innehåller uppgifter om kriminell belastning hos dessa organs klientel.

Det kan icke bestridas, att myndigheterna i sin tjänsteutövning ofta är i behov av sådana upplysningar, som kan utläsas ur de olika registren. Detta behov framträder givetvis med olika styrka beroende på det ändamål, för

vilket upplysningarna erfordras, och arten av de omständigheter, som upplysningarna avser. Om enbart myndigheternas behov av upplysningar lägges till grund för registreringens omfattning, skulle denna kunna göras mycket vidsträckt. Självfallet måste emellertid hänsyn tagas även till andra omständigheter. Redan av administrativa och ekonomiska skäl kan en alltför långtgående registrering icke komma i fråga. För en begränsning härvidlag talar dock framför allt hänsynen till de personer, som skulle bli föremål för registrering.

Blotta vetskapen hos en person, att beträffande honom finnes antecknade uppgifter, som allmänt uppfattas såsom ofördelaktiga, kan i och för sig vara en börda. Registreringen kan även medföra, att uppgifterna aktualiseras i sammanhang, där den registrerade har ett starkt intresse av att icke inför myndigheter eller andra framstå i ogynnsam dager och där de ifrågavarande uppgifterna — som kan avse förhållanden långt tillbaka i tiden — är mer eller mindre opåkallade. Riskerna för att uppgifterna blir tillgängliga för obehöriga kan ej heller helt elimineras. Omständigheter av detta slag kan i ogynnsamma fall motverka eller hindra den återanpassning av brottslingar, till vilken samhällets kriminalvårdande åtgärder syftar.

Av det anförda torde framgå, att spörsmålet, huruvida och i vilken omfattning brott och brottspåföljder skall registreras, är en avvägningsfråga, där intresset av att myndigheter och andra skall kunna få så fullständig kännedom som möjligt i dessa hänseenden måste vägas mot den enskildes önskemål om skydd mot opåkallad insyn i hans privata angelägenheter. Varje särskilt behov av registrering bör på grund härav noga prövas, innan registrering beslutas och riktlinjerna därför drages upp, och alla möjligheter att begränsa registreringen utan att befogade intressen trädes för nära bör därvid tillvaratagas. Det nu sagda har främst avseende å register, vilka — liksom det allmänna straffregistret — användes som offentliga upplysningskällor.

I sin nuvarande utformning innehåller det allmänna straffregistret väsentligen endast sådana uppgifter om ådömda bestraffningar och därmed likställda åtgärder, som är nödvändiga för en rätt tillämpning av straffrättsens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömning, huruvida viss påföljd lagligen må tillämpas. Det förhåller sig emellertid otvivelaktigt så, att straffregisterutdragen i rättskipningen icke blott fyller den begränsade funktionen att ange, huruvida formella förutsättningar föreligger för tillämpning av vissa lagregler. De upplysningar, som erhålles genom utdragen, tillmätas också regelmässigt stor betydelse vid val av reaktionsform samt vid straffmätning och annan närmare utformning av den valda reaktionsformen.

Den vikt, som vid personutredning i brottmål tillägges straffregisterutdraget, beror säkerligen icke minst på att reglerna om vad som skall antecknas i straffregistret är exakta, uppgiftslämnandet enhetligt och redovisningen i utdragen — inom ramen för vad registret omfattar — fullständig och till-

förlitlig. Omfattningen av andra officiella register, som redovisar social belastning, är ej lika noga reglerad. Dessa register fyller ej heller i fråga om uppgifternas riktighet samma krav som det allmänna straffregistret.

Just i straffregisterutdragens tillförlitlighet och exakthet kan emellertid ligga en fara för att deras värde som moment i personutredningen överskattas. Det bör framhållas, att ej ens ett mycket utförligt kriminalitetsregister ger något godtagbart underlag för domstolens bestämmande av samhällsreaktion. När kritik riktats mot utredningens uttalanden om straffregistrets ändamål, har man enligt min mening överdimensionerat registrets uppgift i detta hänseende. Man bör hålla i minnet, att hos oss personundersökning sker i mycket stor utsträckning och att därvid såväl den misstänktes tidigare levnadsomständigheter som hans aktuella situation utredes och belyses.

Det har icke ifrågasatts, att straffregistret skulle göras så omfattande, att all kriminell belastning, som en person ådragit sig och som längre fram kan få betydelse för bestämmande av ytterligare samhällsreaktioner mot honom, skulle redovisas där. Vad som på allvar har diskuterats har varit utvidgningar av registreringen till flera arter av bötesdomar, till beslut om åtals- eftergift och till domar om överlämnande av unga lagöverträdare till samhällsvård. Jag återkommer längre fram till dessa frågor men vill redan nu understryka, att straffregistret — även om det skulle utvidgas på sätt nyss antytts — icke kommer att ge någon godtagbar bild av den registrerades föregående och nuvarande sociala situation. Tyngdpunkten i personutredningen kan uppenbarligen icke läggas på registeranteckningar av olika slag.

Liksom strafflagberedningen och utredningen anser jag, att straffregistret i princip bör innehålla endast sådana uppgifter om ådömda straff och därmed jämförliga åtgärder, som är nödvändiga för en rätt tillämpning av straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömande av huruvida viss påföljd lagligen må tillämpas. Undantag från denna princip kan tänkas men bör icke ske utan att vägande skäl talar därför.

I straffregistret antecknas numera i stor utsträckning även andra reaktionsformer än straff, och beteckningen straffregister måste därför anses missvisande. Eftersom det väsentliga är att registrera kriminalitet, som föranlett vissa åtgärder av myndighet, oavsett huruvida straff ådömts eller ej, synes mig beteckningen kriminalregister — ehuru ej heller den fullt adekvat — vara att föredraga. Då även hos andra myndigheter förda register avser kriminalitetsytringar, kan förevarande register lämpligen benämnas allmänt kriminalregister.

Utredningen har föreslagit, att vandelsutredning skall kunna förebringas genom utdrag ur det allmänna kriminalregistret i stället för genom vandelsintyg, utfärdade av polismyndighet. I denna del har utredningens förslag sådant samband med frågan om polisverksamhetens organisation och polisregistrens utformning, att det icke i detta sammanhang kan upptagas till slutlig behandling. Jag anser emellertid i likhet med utredningen angeläget,

att reglerna om det allmänna kriminalregistret ges sådant innehåll, att registret vid sidan om sin huvudfunktion att betjäna åklagare och domstolar också kan läggas till grund för officiella vandelsintyg, i den mån sådana kan befinnas erforderliga.

Utredningen har förordat, att en samordning sker av straffregistret och centrala polisregistret. Registren skulle därvid fortfarande hållas åtskilda, men straffregistret skulle liksom centrala polisregistret förläggas till statens kriminaltekniska anstalt. Därest en rikspolisorganisation eller därmed jämförlig central polisledning skulle komma att tillskapas, bör enligt utredningens mening en överföring av straffregistret dit övervägas.

Vilka uppgifter bör införas i det allmänna kriminalregistret?

Departementschefen anför härom bl. a.:

Den registrering av bötesdomar, som nu förekommer i straffregistret, är i huvudsak betingad av de gällande återfallsreglerna i strafflagen. Så länge dessa regler gäller oförändrade, torde även den därav föranledda registreringen böra bibehållas. Frågan om registrering av bötesdomar kommer emellertid i ett nytt läge vid genomförande av brottsbalken. I brottsbalken har nämligen återfallsreglerna givits sådan utformning, att domar å böter icke längre kommer att vara återfallsgrundande.

Med hänsyn till det anförda kan jag icke biträda tanken på en utvidgad registrering av bötesdomar i förevarande register utan anser tvärtom att, när brottsbalken med de ändrade återfallsreglerna träder i kraft, sådana domar över huvud taget ej bör antecknas i registret. Frågan härom torde få upptagas vid utarbetandet av följdändringarna till brottsbalken. Intill dess vill jag förorda, att bötesdomar registreras i samma utsträckning som för närvarande.

Med särskilt eftertryck har remisskritiken riktat sig mot utredningens åsikt, att beslut om åtal eftergift ej skall registreras. De resonemang, som därvid förts och som närmast avser beslut enligt 1944 års lag om eftergift av åtal mot vissa underåriga, följer i flera hänseenden samma linjer som argumenteringen för att bötesstraff bör registreras i större utsträckning än nu sker. Från åklagar- och domstolshåll har särskilt framhållits det värdefulla i att uppgifter om en persons tidigare kriminalitet är så fullständiga och tillförlitliga som möjligt.

Otvivelaktigt är det av vikt att åklagaren redan på förundersökningsstadiet får veta huruvida den misstänkte fått åtal eftergift för tidigare brott. Detta har betydelse ej blott vid prövning, om åtal eftergift skall meddelas för det aktuella brottet eller tidigare meddelad åtal eftergift återkallas, utan också för frågor om tvångsåtgärder sådana som anhållande och häktning. För domstolen är uppgifter om förut meddelade beslut om åtal eftergift främst av betydelse, då det gäller att bestämma påföljd för den aktuella brottsligheten. Men också på ett tidigare stadium, t. ex. för att avgöra om

rättspsykiatrisk sakkunskap bör anlitas, kan det vara av vikt att äga kännedom om tidigare yttringar av kriminalitet hos den tilltalade.

Det synes mig därför uppenbart, att åklagare och domstolar bör ha möjlighet att erhålla upplysningar om beslutade åtalseftergifter. Åtskilliga beslut om åtalseftergift enligt 1944 års lag avser emellertid bagatellförseelser, som om de blivit föremål för lagföring endast skulle ha föranlett obetydliga bötesstraff. Intresset av att sådana åtalseftergifter bringas till deras kännedom, som senare har att taga befattning med vederbörande, kan icke anses vara så stort, att det motiverar en omfattande central registrering.

För närvarande registreras åtalseftergifter tämligen allmänt i de lokala polisregistren samt dessutom av vederbörande barnavårdsnämnder. Av flera remissvar framgår, att dessa icke närmare reglerade registreringsformer ej anses lika tillförlitliga som registrering i straffregistret. Åklagare och domstolar torde dock icke annat än undantagsvis ha kommit att sakna erforderliga uppgifter angående beslut om åtalseftergift. Risken för att tidigare meddelat beslut om åtalseftergift stundom kan förbli okänt för åklagare eller domstol motiverar enligt min mening icke en allmän anteckning av sådana beslut i kriminalregistret. I fall av svårare asocialitet torde med hänsyn till de då oftast omfattande personutredningarna denna risk vara obetydlig. Den omständigheten att uppgifter om åtalseftergift hålles utanför kriminalregistret torde vara ägnad att underlätta återanpassningen av unga lagöverträdare, vilkas kriminalitet i det alldeles övervägande antalet fall är av övergående art, och motverka att lagöverträdelserna i fortsättningen tillmätas överdriven betydelse. Härmed är dock icke sagt, att ej en central registrering av beslut om åtalseftergift kan vara önskvärd från andra synpunkter, t. ex. för vården och behandlingen vid ungdomsvårdsskolorna eller för vetenskaplig forskning. I den mån sådana registreringsbehov förefinnes, får de dock tillgodoses på andra sätt än genom det allmänna kriminalregistret.

Jag ansluter mig alltså till den av utredningen uttalade åsikten, att beslut om åtalseftergift jämlikt 1944 års lag icke bör antecknas i straffregistret eller, såsom det kallas i den nu föreslagna lagen, det allmänna kriminalregistret. I enlighet med utredningens förslag bör ej heller åtalseftergift, som meddelas med stöd av annan lagstiftning, föranleda anteckning däri.

Domar, genom vilka överlämnats till barnavårdens organ att vidtaga åtgärder för unga lagöverträdare o m h ä n d e r t a g a n d e f ö r s a m h ä l l s v å r d, torde i registreringshänseende böra behandlas på samma sätt som beslut om åtalseftergift. Den av mig förordade lösningen innebär, att i fortsättningen liksom nu samtliga fall, där åklagares eller domstols avgörande innebär att ansvaret för unga lagöverträdarens behandling lägges på barnavårdens organ, hålles utanför det allmänna kriminalregistret.

En följd av ett utvidgat registreringsamarbete med andra länder blir, att det svenska kriminalregistret kommer att i viss utsträckning tillföras uppgifter om domar och andra registreringsfakta, som härrör från utländska domstolar och myndigheter. Beträffande alla utländska uppgifter, som läm-

nas till den svenska registreringsmyndigheten, torde böra gälla, att de skall föranleda anteckning i kriminalregistret endast i den mån deras innehåll motsvarar vad som gäller rörande anteckning av svenska domar.

Beslut om resning, som beviljas i mål vari dömts till påföljd som skall antecknas i straffregistret, bör anmälas till registret. Likaså bör anmälan ske, om den registrerade efter resning i målet blivit frikänd eller dömd endast till påföljd, som icke skall antecknas i registret.

Då domstol jämlikt 30 kapitlet 13 § rättegångsbalken meddelat beslut om rättelse av dom eller beslut i delar, varom uppgift skall lämnas till straffregistret, bör skyldighet föreligga för domstolen att anmäla uppgift om rättelse till registret. En uttrycklig regel om att rättelse skall anmälas torde alltså vara överflödig. Skäl att införa registrering av ovillkorliga förvandlingsstraff för böter anser jag ej föreligga. Det nuvarande stadgandet om registrering av domar å tvångsuppfostran bör givetvis utgå.

Avskiljande av uppgifter från registret

Departementschefen anför härom bl. a.:

Den åldersgräns, 90 år, som för närvarande gäller för avskiljande av uppgifter ur straffregistret, utesluter självfallet varje praktisk möjlighet att registeruppgifter kommer att utsorteras, medan de fortfarande är av intresse för åklagare och domstolar. Denna gräns bör otvivelaktigt kunna sänkas. Sättes den till 70 år, skulle resultatet enligt de gjorda beräkningarna bli en i och för sig önskvärd kraftig reduktion av registrets omfattning. Med hänsyn till vad som blivit upplyst om det praktiska behovet av uppgifter också beträffande högre åldersgrupper synes dock på sätt utredningen föreslagit ifrågakvarande gräns böra dragas vid 80 år.

Såsom riksarkivet påpekat bör gallringsbestämmelser ej ges i lag. Hur det skall förfaras med de uppgifter, som skall avskiljas från registret, får regleras i administrativ väg. Om utsorterade uppgifter skall förstöras eller förvaras särskilt för att finnas tillgängliga för vetenskaplig forskning, får övervägas under hänsynstagande såväl till materialets värde för forskningen som till befintliga förvaringsmöjligheter.

Enligt 11 § första stycket lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar får uppgifter och anteckningar, som tillhör straffregistret, ej utlämnas i annat fall eller i annan ordning än straffregisterlagen anger. De uppgifter, som i enlighet med det anförda avskilts från registret, torde icke kunna sägas tillhöra detta och torde därför icke omfattas av sekretesskyddet. Några praktiska olägenheter härav torde hittills icke ha försports. Om emellertid utsortering ur det allmänna kriminalregistret kan ske mera kontinuerligt än som varit möjligt beträffande straffregistret och om de utsorterade uppgifterna förvaras i ordnat skick, måste klart anges, att ej heller detta material kan åtkommas annat än i enlighet med kriminalregisterlagens bestämmelser. I samband med att hän-

visningen i 11 § av 1937 års lag ändras till att avse lagen om kriminalregister torde därför böra föreskrivas, att uppgifter och anteckningar, som tillförts detta register, är underkastade sekretesskydd.

Rehabilitering

Departementschefen anför härom bl. a.:

Den rehabilitering, som förekommer i främmande rättssystem, har sin största betydelse i de länder, där någon form av inskränkning i medborgerliga rättigheter är stadgad såsom brottspåföljd och där alltså rehabiliteringen har karaktär av återinsättande i fulla sådana rättigheter. Oaktat några formella regler om förlust av medborgerliga rättigheter ej finnes här, är det dock uppenbart, att en påföljd även efter det den verkställts fortfar att medföra belastande verkningar för den av påföljden drabbade. Det är ofrånkomligt, att vid straffmätning hänsyn toges till den omständigheten, huruvida gärningen utgör förstagångsbrott eller återfall i brott. Också vid val av reaktionsform utgör utfallet av tidigare samhällsreaktioner en av de faktorer som bör beaktas. Det kan icke heller undvikas, att tidigare brottslighet av bestämt slag tillmätes betydelse, när det gäller att besätta vissa befattningar i allmän eller enskild tjänst.

Mot varandra står här liksom eljest, när fråga är om brottsregistrering, myndigheters och enskildas intresse av att kunna få så fullständiga och vederhäftiga upplysningar som möjligt om en persons förflutna och den en gång dömdes intresse av att hans kriminella belastning icke i ovidkommande sammanhang drages fram till allmänt beskådande. Som jag redan antytt bör registrerade belastningar icke obegränsat få bringas till myndigheters eller enskildas kännedom, utan hänsyn bör tagas till den dömdes rehabiliteringsintresse.

Det ligger i sakens natur, att vid bedömningen av de tidsfrister, efter vilka uppgifter lämpligen kan upphöra att medtagas i registerutdrag, större hänsyn bör tagas till myndigheters än till enskildas intresse av att få utdrag, som avser förhållandevis långt tillbaka i tiden liggande omständigheter. Utredningen har tillmätt denna synpunkt sådan vikt, att man frångått strafflagberedningens tanke att också i utdrag till myndigheter efter viss tid utesluta registrerade belastningar. Enligt min mening har utredningen emellertid underskattat betydelsen för den enskilde av att veta, att en i kriminalregistret antecknad belastning efter vissa års laglydigt leverne ej automatiskt framdrages, om han ånyo blir föremål för rättsligt förfarande. Jag anser, att starka skäl talar för en begränsning även av de uppgifter, som meddelas i registerutdrag till de rättsvårdande myndigheterna. Mot en sådan begränsning kan å andra sidan anföras, att nämnda myndigheter härigenom kan komma att undandragas uppgifter, som erfordras för att tillämpa vissa straffrättsliga bestämmelser. Jag åsyftar härvid närmast vissa regler i strafflagen om brottskonkurrens (4:3), återfall i brott (4:14) och åtalpreskription (5:18).

Regeln om brottskonkurrens kan generellt sett sägas vara till fördel för den brottslige, och uteslutning ur registerutdrag av uppgifter om det tidigare frihetsstraffet kan därför tänkas lända honom till förfång. Jag vill för övrigt framhålla, att ett sådant rehabiliteringssystem, som det ifrågasatta, för de dömda i gemen är en förmån, som mer än väl torde väga upp de nackdelar i förevarande avseende, vilka möjligen kan uppkomma i några få fall.

Gällande strafflag anger ej någon bestämd tid, då en straffdoms återfallsverkan upphör. Detsamma gäller den återfallsregel, som upptagits i brottsbalken. Någon erinran från återfallssynpunkt mot att registerutdrag icke upplyser om anteckning om tidigare dom torde emellertid icke kunna göras, om anteckningen utgår först efter så lång tid, att det i praktiken blir uteslutet att utdraget kommer att sakna upplysningar som fortfarande är av vikt.

Preskriptionsregeln i 5 kap. 18 § strafflagen är tillämplig beträffande vissa grövre brott och innebär, att den tid inom vilken åtal för brottet senast skall ha väckts förlänges, om den brottslige under denna tid begår nytt brott av viss svårhetsgrad. Ej heller denna bestämmelse, som har en motsvarighet i brottsbalken, bör enligt min åsikt förhindra införandet av rehabiliteringsregler, även om de undantagsvis kommer att medföra, att i fall som den ifrågavarande bestämmelsen avser, anteckning om det senare brottet uteslutes ur registerutdrag, innan det förra ännu är preskriberat. Enligt min mening både tillgodoses berättigade intressen och erhålles ett enkelt system, om tidsfristen beträffande alla i anstalt verkställda påföljder sättes enhetlig — förslagsvis till tio år — och räknas från den tidpunkt, då anstaltsvistelsen upphör.

Beträffande bötesdomar, villkorliga domar och sådana straffriförklaringar, som avses i förslagets 2 § 4, torde domens dag bära tagas till utgångspunkt för tidsberäkningen. Sättes fristen också här till tio år, kommer anteckningarna ändå att uteslutas ur registerutdrag tidigare än då fråga är om påföljd, som innebär frihetsberövande.

Vad angår straffriförklaringar kan invändas, att det även efter tioårstidens utgång kan vara av vikt för rättsvärdande myndigheter att få kännedom härom, främst för att besked skall erhållas att den registrerade varit föremål för sinnesundersökning. Jag vill då framhålla, att enligt 2 § i det inom justitiedepartementet utarbetade lagförslaget personutredning, varmed framför allt förstås personundersökning och sinnesundersökning, skall antecknas i kriminalregistret liksom nu sker i straffregistret. Enligt 10 § i förslaget skall anteckning om verkställd sinnesundersökning alltid medtagas i registerutdrag till domstolar och åklagare och alltså även om någon uppgift angående påföljd eller straffriförklaring icke skall återges däri. Vad beträffar utredningar enligt lagen om personundersökning i brottmål torde värdet av att få kännedom om äldre sådana utredningar ej vara så stort, att en motsvarande undantagsregel för deras del är motiverad.

I de fall, då enskild person avses få möjlighet att erhålla utdrag ur det allmänna kriminalregistret, synes väsentligt kortare tid för uteslutning av

registeruppgifter kunna tillämpas än i fråga om myndighet. Jag har efter övervägande av de olika intressen, som här gör sig gällande, stannat vid att rörande flertalet anteckningar föreslå hälften så långa rehabiliteringstider som beträffande andra utdrag.

Hur bör man förfara, när beträffande samma person förekommer mer än en anteckning av det slag, som i och för sig omfattas av uteslutningsreglerna? Jag föreslår, att de tider, under vilka registeranteckningar skall återges i utdrag, visserligen förlänges, om — under det sådan tid löper — dom eller beslut av beskaffenhet att böra antecknas i registret ånyo meddelas, men att anteckning, beträffande vilken tidsfristen utlöpt utan att dylikt »preskriptionsavbrott» inträffat, ej vidare medtages i registerutdrag. Föreskrives såsom jag här föreslår olika långa tidsfrister beträffande utdrag till myndigheter och till enskilda, medför denna princip också, att förlängning av tiderna icke sker likformigt. Med de föreslagna tidsfristerna kommer beträffande de egentliga återfallsförbrytarna tiderna i allmänhet att förlängas därhän, att samtliga anteckningar skall medtagas. Beträffande utdrag till enskilda kan förutses, att sådana huvudsakligen kommer att begäras av personer, som antingen ej alls förekommer i registret eller blott blivit föremål för någon enstaka anteckning.

De skäl, som anförts mot att i registerutdrag medtaga påföljder, vilka endast avser gärningar, begångna före aderton års ålder, anser jag väga tyngre än de nackdelar, som kan följa av att utdrag icke lämnar upplysning i detta hänseende. Jag ansluter mig därför till utredningens förslag, att uppgift om sådan påföljd aldrig skall medtagas i utdrag till enskilda. Registerutdragens funktion som vandelsbevis utgör enligt min mening ej tillräcklig anledning att medtaga dylika uppgifter. I utdrag till myndigheter bör dock uppgifterna uteslutas endast i enlighet med de förordade rehabiliteringsreglerna; uppgifterna skall alltså alltid medtagas i utdrag som utfärdas inom tio år från domen eller, i förekommande fall, från anstaltstidens slut, eller inom den längre tid som kan föranledas av ny anteckning i registret.

Vad angår behandlingen av de uppgifter, som över huvud ej skall medtagas i registerutdrag, finnes från rättsvårdens synpunkt icke något att invända mot att uppgifterna utsorteras ur registret och förstöres. Mot ett sådant förfarande talar dock dels hänsyn till det intresse och den betydelse, som uppgifterna kan ha för kriminalvetenskaplig forskning, dels det förhållandet, att ett kontinuerligt utsorterande av uppgifter, som ej längre skall medtagas i utdrag, av tekniska skäl torde bli relativt tidsödande. Från dessa synpunkter är det lämpligare, att uppgifterna fortfarande får tillhöra registret, och jag förordar därför, att rehabiliteringsreglerna utformas så, att uppgifterna alltjämt skall tillhöra registret men ej medtagas i registerutdrag.

Myndighets rätt att erhålla utdrag

Departementschefen anför härom bl. a.:

Det allmänna kriminalregistret har främst tillkommit i de rent judiciella myndigheternas intresse. Dessa bör i första hand ha rätt att rekvidrera utdrag ur registret. Anledning att i lagen stadga inskränkningar i rekvisitionsrätten torde föreligga lika litet beträffande de allmänna åklagarna som beträffande domstolarna. Självfallet bör rekvisitioner icke göras i andra ärenden än dem, där rekvisitionsskyldighet är föreskriven i författning eller där utdrag eljest erfordras för utredning om brott.

Justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, statens kriminaltekniska anstalt och interneringsnämnden bör såsom hittills äga rätt att utan prövning erhålla utdrag. Däremot torde ungdomsfängelnsnämnden icke för sin verksamhet vara i behov av att få rekvidrera utdrag ur kriminalregistret. I enlighet med utredningens förslag bör rekvisitionsrätt tillerkännas myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott, utlämningslagen eller lagen angående lösdrivares behandling.

Mera tveksamt är i vad mån rätt att begära utdrag bör tillerkännas andra myndigheter än de nu nämnda. Starka skäl synes tala för en inskränkning av den polisiära intygsgivningen. När det gäller att avgöra i vilken omfattning länsstyrelser och socialvårdsorgan skall tillerkännas rätt att rekvidrera utdrag ur kriminalregistret, torde därför reglerna böra utformas med beaktande av att en sådan inskränkning kan komma att ske. Inskränkningar i den polisiära intygsgivningen kan nämligen väntas medföra ökade krav på utdrag ur kriminalregistret. Även bortsett härifrån är dock tydligt, att nyssnämnda myndigheter kan ha behov av uppgifter ur detta register.

Då en begränsning av uppgiftslämnandet ur kriminalregistret bör eftersträvas också i förhållande till myndigheter, är jag icke beredd förorda, att ifrågavarande myndigheter tillerkännes oinskränkt rekvisitionsrätt. I stället bör möjlighet öppnas för Kungl. Maj:t att tillåta utlämnande av uppgifter även i andra fall än de i lagen särskilt angivna, och jag kan icke finna något hinder föreligga mot att sådant tillstånd lämnas generellt för visst slag av ärenden. På detta sätt kan viss myndighet eller viss kategori av myndigheter beredas möjlighet att i avgränsade grupper av ärenden erhålla utdrag ur det allmänna kriminalregistret.

Med stöd av den föreslagna regleringen kan Kungl. Maj:t tillåta myndighet att för tillståndsgivning eller anställningsprövning erhålla utdrag ur registret. Det torde dock för sådana ändamål i regel vara lämpligare, att möjlighet öppnas för den enskilde att ansöka om registerutdrag för att företes i tillstånds- eller ansökningsärendet. Att intygen till myndigheter på grund av rehabiliteringsreglerna kan vara mera omfattande än de intyg, som utlämnas till enskilda, bör ej få vara skäl att hellre tillåta myndighet att rekvidrera utdrag beträffande enskilda sökande än att ge dessa tillfälle att inkomma med utdrag i ärendet.

Enskilds rätt att få utdrag rörande sig själv*Departementschefen*

I och för sig kan principiella betänkligheter anföras mot att enskilda över huvud taget beredes möjlighet att erhålla utdrag ur det allmänna kriminalregistret. Det är dock icke praktiskt genomförbart att helt slopa allt lämnande av officiella vandelsupplysningar. Under sådana omständigheter måste det betraktas som en fördel, om vandelsupplysningar kan lämnas i form av tillförlitliga, efter enhetliga normer utfärdade kriminalregisterutdrag och icke med stöd av de sinsemellan olikartade lokala polisregistren, som ej fyller samma krav på noggrannhet. Jag har tidigare berört denna funktion, som utredningen föreslagit tillagd det centrala straffregistret. Här erbjuder sig otvivelaktigt en möjlighet att undanröja åtminstone en del av de olägenheter, som är förbundna med nuvarande praxis i fråga om vandelsintyg.

Det synes ej vara lämpligt att i lagen direkt ange de ändamål, för vilka utdrag får meddelas. I stället kan man, på samma sätt som jag förordat beträffande utdrag till vissa myndigheter, lägga prövningen härav hos Kungl. Maj:t. Det bör då finnas möjlighet att ange vissa ändamål, för vilka utdrag får lämnas, och anförtro prövningen i det enskilda fallet åt registreringsmyndigheten. Kungl. Maj:t skulle därmed blott behöva pröva framställningar om utdrag i de förmodligen sällsynta fall, då utdrag begäres för annat ändamål. För att registerutdrag ej skall kunna missbrukas, är det nödvändigt, att den enskilde tillförlitligen styrker, att utdraget erfordras för det uppgivna ändamålet.

Beträffande ifrågavarande utdrags innehåll vill jag hänvisa till vad jag i det föregående anført rörande uteslutning av uppgifter efter viss tid. Avsikten är alltså, att enskild endast skall kunna erhålla utdrag, utfärdade under hänsynstagande till de kortare rehabiliteringstider, som beträffande vissa registeranteckningar avses gälla för utdrag till enskilda.

Specialmotivering

Departementschefen anför bl. a.:

(11 §) 12 §.

Det system, som för närvarande med stöd av 8 § 3 mom. straffregisterlagen tillämpas beträffande registerutdrag till den officiella statistiken, avses skola bibehållas. Kopior av de till registreringsmyndigheten insända uppgifterna om domar och beslut tillställes statistiska centralbyrån, sedan den registrerades namn borttagits.

Såvitt känt är har de registeruppgifter, som avskilts från straffregistret, hittills icke efterfrågats såsom material för kriminologisk eller annan vetenskaplig forskning. Detta kan dock ha berott på att avskiljning ej skett

systematiskt och på att materialet förvarats på ett svårhanterligt sätt. Ett tekniskt förbättrat registreringsväsende och en intensifierad forskning kan leda till att också uppgifter, som utgått ur registret, får betydelse som forskningsmaterial. Det har därför ansetts påkallat att öppna möjlighet för forskningen att erhålla tillgång till sådana uppgifter. Enligt det nu framlagda förslaget till ändring i sekretesslagen skall de omfattas av samma sekretesskydd som kriminalregistret i övrigt. Avfattningen av förevarande paragraf medger, att även anteckningar, som enligt 10 § ej skall medtagas i registerutdrag, kan göras tillgängliga för forskningsändamål.

Förslaget föranledde bl. a. följande uttalanden av *lagrådet* (justitieråden Romanus, Digman och Nordström samt regeringsrådet Holmgren):

(11 §) 12 §.

Med det i förevarande lagrum givna stadgandet, enligt vilket vid utdragslämnande till den officiella statistiken upplysning icke må givas om namnen på de med utdragen avsedda, åsyftas att tillgodose naturliga sekretessönskemål. Även om namn icke upptages i utdraget, torde emellertid vederbörandes identitet tämligen lätt kunna utrönas av den som hos statistiska centralbyrån genomgår inkomna utdrag; i dessa medtagas nämligen de registrerades födelsetid och födelsenummer.

Enligt 16 § av 1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar gäller som huvudregel förbud att utlämna för statlig statistik lämnade uppgifter och myndighets bearbetningar därav, såframt de avse namngivna enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter. Lagrådet vill med hänvisning till det anförda föreslå en jämkning av det berörda stadgandet i så måtto att det angives omfatta uppgifter och bearbetningar som avse enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter vilka äro angivna med namn eller annan identitetsbeteckning.

Departementschefen anför i anledning av lagrådets uttalanden följande:

Det är uppenbarligen angeläget, att de med anteckning om födelsetid och födelsenummer försedda uppgifter till rättsstatistiken, vilka utgör kopior av uppgifter som lämnas till det allmänna kriminalregistret, icke är tillgängliga för utomstående. Om dessa statistikuppgifter — såsom torde bli fallet — förvaras ordnade efter födelsetid och födelsenummer, kommer nämligen samlingen av uppgifter efter hand att få ett innehåll motsvarande det allmänna kriminalregistrets. En jämkning av 16 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar torde därför vara nödvändig. Stadgandet synes bära avse uppgifter och bearbetningar, som avser enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, vilka är angivna med namn eller annan identitetsbeteckning.

Utskottet

Utskottet, som inhämtat att första lagutskottet tillstyrkt i förevarande proposition framlagda förslag till lag om allmänt kriminalregister, har ej funnit anledning till erinran mot av Kungl. Maj:t i propositionen framlagda förslag avseende sekretesslagen och hemställer alltså,

att riksdagen — under förutsättning att riksdagen antager det i propositionen framlagda förslaget till lag om allmänt kriminalregister — med bifall till förevarande proposition i vad den hänvisats till konstitutionsutskottet måtte antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Härigenom förordnas, att 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Uppgifter och anteckningar som tillhör det i riket inrättade straffregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om straffregister sägs.

Uppgifter och anteckningar som tillförts det allmänna kriminalregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om allmänt kriminalregister sägs.

Utslag eller — — — — — Konungen bestämmer.

Vad i — — — — — underlydande personal.

16 §.

För statlig eller kommunal statistik lämnade uppgifter och myndighets bearbetningar därav må, såframt de avse *namngivna* enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, icke utlämnas förrän tjugu år från uppgiftens datum förflutit, därest ej den som däri avses samtycker till ett tidigare utlämnande, eller ock, med hänsyn till uppgiftens eller bearbetningens natur eller det ändamål för vilket den åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att utlämnandet ej kommer att missbrukas till hans skada.

För statlig eller kommunal statistik lämnade uppgifter och myndighets bearbetningar därav må, såframt de avse enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, *vilka äro angivna med namn eller annan identitetsbeteckning*, icke utlämnas förrän tjugu år från uppgiftens datum förflutit, därest ej den som däri avses samtycker till ett tidigare utlämnande, eller ock, med hänsyn till uppgiftens eller bearbetningens natur eller det ändamål för vilket den åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att utlämnandet ej

¹ Senaste lydelse, se beträffande 11 § SFS 1939: 620 och beträffande 16 § SFS 1947: 629.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

kommer att missbrukas till hans skada.
 Vad i — — — — — förberedelser därtill.
 Då handling — — — — — förbehåll göras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

Stockholm den 3 maj 1963

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Sveningsson, Georg Pettersson, Olsén, Kronstrand, fröken Stenberg*, herrar Harald Pettersson* och Dahlberg; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Tumhult, Larsson i Luttara, Bengtsson i Halmstad, Nilsson i Östersund, Hammar, Braconier*, Andersson i Billingsfors*, Lundkvist*, Enskog* och Andersson i Storfors*.

* Ej närvarande vid justeringen.